

ALMA teleskopioak aurkikuntza gozoa egin du izar gazte baten inguruan

Astronomo-talde batek oinarritzko azukre bat, glikoaldehidoa, detektatu du IRAS 16293-2422 izar bitar gaztearen inguruan. ALMA irrati-teleskopioari esker egin du aurkikuntza taldeak, eta *Astrophysical Journal Letters* aldizkarian argitaratu da.

IRAS 16293-2422 izarra Lurretik nahiko gertu dago (400 argi-urtera); beraz, izarren eta planeta-sistemen sorrera aztertu nahi dituzten astronomoen jomuga da. Horren harira, ALMAren ahalmena goraiatu dute astronomoek. Haien esanean, Eguzkiaren antzeko izarren astrokimika ikertzeko aukera berriak ematen ditu irrati-teleskopioak.

Hain zuzen, glikoaldehidoak gas bihurtzean igortzen dituen irrati-uhinak jaso ditu ALMAk. Horren bidez izan dute molekularen berri. Aurkikuntza garrantzitsua da, glikoaldehidoa RNA molekularen oinarritzko osagaietako bat baita. Aurrez beste bitan ere topatu izan dute espazioan, baina, orain arte, inoiz ez zen detektatu planetak sortzen ari diren eremu batean.

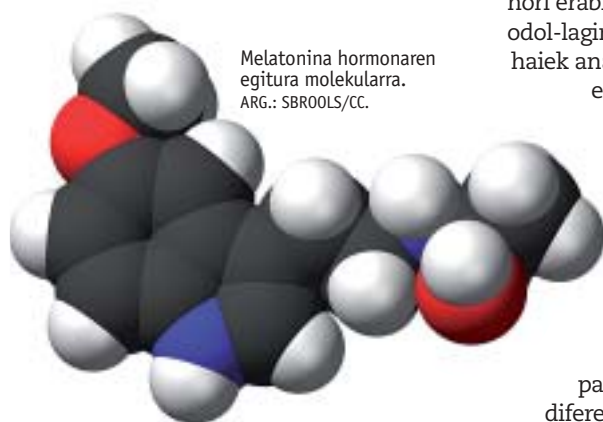
Ikerketa oso baliagarria da ulertzeko nola erazten diren azukre-molekulak espazioan. Hala ere, ikertzaileek aitortu dute ikerketa gehiago egin beharko direla mekanismo horiek ondo ezagutzeko. ●

Glikoaldehido-molekula, IRAS 16293-2422 izar bitar gaztearen inguruan.
ARG.: © ALMA (ESO/NAOJ/NRAO)/L. CALÇADA (ESO) & NASA/JPL-CALTECH/WISE TEAM.

Ordutegi molekularra egin dute, ordulari biologikoan zer ordu den jakiteko

Pertsona baten ordulari biologikoan zer ordu den jakiteko, ordutegi molekular bat egin dute RIKEN Garapeneko Biologia Institutuan (Kobe, Japonia). Orain arte, bide bakarra zegoen pertsona baten ordulari biologikoa ezagutzeko: melatonina edo kortisol hormonaren kontzentrazioei jarraipena egitea, 24 orduz ordu oro odola atera, eta hormonetako baten kontzentrazioa neurtuta.

Metodoa erraztu nahian, ikertzaile japoniarrek 58 metabolitoren kontzentrazioetan oinarritutako ordutegi bat egin dute. Metabolito horiek jarduera biologikoarekin zerikusia duten hormonak eta aminoazidoak dira, eta haien kontzentrazioak eta melatoninaren erlazioatuta sortu dute ordutegia.

PNAS aldizkari espezializatuan argitaratu da ikerketa, eta, haren arabera, ordutegi hori erabilia, nahikoa da pertsona bati bi odol-lagin hartzea 12 orduko tartearekin eta haiek analizatzea, pertsonaren ordularia ezagutzeko. Horrek asko errazten du, adibidez, paziente bati

bere ordutegi biologikoaren arabera agintzea noiz hartu behar dituen sendagaiak.

Hiroki Ueda ikerketaburuaren hitzetan, "medikuntza personalizatuak geneetan jarri du arreta, baina hurrengo pausoa pazienteen arteko ordularien diferentzietan errepaztea izango da". ●

Ornogabeen bostetik bat arriskuan dagoela diote

Londresko Zoologia Elkartean argitaratutako txosten baten arabera, ornogabeen bosten bat desagertzeko arriskuan dago. Proporzio hori antzekoa da ornodunetan eta landareetan ere, baina orain arte ez da egin ornogabeei buruzko ikerketa sistematikorik, eta asko falta dira arriskuan dauden espezieen Zerrenda Gorrian sartzeko. Londresko elkarteko zientzialariek ez dituzte espezie guztiak ikertu, baizik eta 1.500 espezie dituen lagin adierazgarri bat. Datuek erakutsi dute arrisku handiena ur gezako espezie batzuek dutela; barraskilo eta karramarro batzuek, adibidez. Arrisku txikiena, berriz, zenbait hegalarik dute; tximeleta eta burrunntzi batzuek, adibidez. ●